

Голові спеціалізованої вченої ради
Національного університету “Львівська політехніка”
д. держ. упр., проф. Петровському П. М.

ВІДГУК

офіційного опонента доктора наук з державного управління, доцента
Бурик Зоряни Михайлівни
на дисертаційну роботу Левицької Яни Вікторівни
на тему «Формування регіональних механізмів розвитку смарт-спеціалізації
«креативні індустрії»», поданої на здобуття наукового ступеня доктора
філософії за спеціальністю 281 – публічне управління та адміністрування
(галузь знань – публічне управління та адміністрування)

Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок з напрямами науково-дослідних робіт

В Україні є всі можливості для ефективного просування у сфері творчих (креативних) індустрій: це мистецтво, включаючи театр, музику, кіно, живопис, нашу історико-культурну спадщину, а також прикладні індустрії, такі як архітектура, дизайн, туризм; це медіа та виробництво цифрового контенту: від розробок програмного забезпечення до блогів та відеоігор. Такий розвиток креативних індустрій пов'язаний із високим рівнем освіченості громадян, багатою історичною та культурною спадщиною. І наше завдання – створити умови, які допоможуть людям використовувати такі ресурси для збільшення частки креативного підприємництва у всіх секторах економіки. При цьому потреба у розробці та реалізації новітніх механізмів публічного управління в Україні в умовах розвитку креативних індустрій є актуальним питанням формування національної політики, економіки та культури.

Криза, пов'язана з пандемією та супутніми їй економічними, технологічними та соціальними процесами, визначила низку структурних змін, які роблять своєчасним дане наукове дослідження. Так, форсована цифровізація та трансформація структури зайнятості населення загалом сприяють зростанню сектора креативної індустрії і та збільшення його частки в національній економіці навіть у кризових умовах. Саме тому дисертаційне

дослідження здобувача є актуальним, адже дозволяє вирішити проблему теоретично-методологічного підґрунтя для здійснення публічного управління інтенсивним розвитком регіонів.

Дисертація підготовлена автором на основі детального і всебічного опрацювання фактичного матеріалу в межах науково-дослідної роботи кафедри адміністративного та фінансового менеджменту Національного університету «Львівська політехніка» за темою «Розвиток інноваційних аспектів публічно-приватного партнерства» (номер державної реєстрації №0118U000345), в якій проаналізовано формування механізмів регіонального розвитку SMART-спеціалізації «креативні індустрії».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформованих у дисертації, їх достовірність, академічна доброчесність та повнота висвітлення

Контент дисертаційного дослідження, опублікованих наукових праць (13 наукових публікацій), дозволяють дійти висновку про те, що завдання, результати і висновки поданої до розгляду роботи цілком обґрунтовані. У дослідженні згідно до вимог сформульована актуальність, визначені об'єкт (процес формування механізмів розвитку смарт-спеціалізації «креативні індустрії») та предмет (теоретико-методологічні та практичні аспекти формування механізмів розвитку смарт-спеціалізації «креативні індустрії»). Мета і завдання цілком відповідають заявленій темі. Широкою є джерельна база дослідження, яка включає в себе 197 позицій (з них 30 іноземною мовою), використано емпіричні данні як первинних, так і вторинних джерел.

Основні наукові положення, висновки і практичні рекомендації, що викладені в дисертаційній роботі, є логічними і послідовними. Обґрунтованість представлених здобувачем наукових положень базується на аналізі законодавчих та нормативно-правових актів України всіх рівнів публічного управління, наукових розвідок вітчизняних та закордонних авторів, офіційних інтернет-ресурсів, результатів власних емпіричних досліджень.

Ознайомившись з дисертацією Я. В. Левицької, зазначимо, що робота

відрізняється логічною побудовою структури роботи, що виявляється в послідовному аналізі теоретичних положень концепції смарт-спеціалізації та світового феномену сфери креативних індустрій у міжнародному та вітчизняному досвіді, проведенні аналізу публічного управління смарт-спеціалізацією «креативні індустрії» на державному та регіональному рівнях та вирішенні проблем, пов'язаних із удосконаленням та розвитком механізмів впровадження смарт-спеціалізації «креативні індустрії».

Концептуальні положення роботи щодо теоретичної сутності концепції смарт-спеціалізації та світового феномену сфери креативних індустрій у міжнародному та вітчизняному досвіді знайшли своє втілення у формуванні матриці порівняльних характеристик трактування поняття «креативні індустрії» за різними суб'єктами публічного права. Також автором проаналізовано поняття «смарт-спеціалізації» у двох аспектах: як концептуальний підхід та як стратегія розвитку окремої території.

Наукове і практичне значення мають згенеровані механізми регіонального інноваційного розвитку із впровадження підходу смарт-спеціалізація на основі методів синтезу та аналізу, а також їх систематизація за каналами впливу, які необхідні на регіональному рівні для вдалого впровадження підходу смарт-спеціалізації.

Досить логічним у структурі проведеного дослідження і змістовним є другий розділ, у якому послідовно розглядаються питання розвитку креативних індустрій в Україні та відповідне законодавче забезпечення. До результатів проведеного дослідження, які відображають наукову новизну, можна віднести і пропозицію автора групувати види економічної діяльності, які належать до креативних індустрій та виділенням окремої групи «креативна освіта» для здійснення об'єктивного аналізу розвитку креативних індустрій в Україні, яка дасть можливість при мінімальному сфокусованому вкладанні ресурсів отримати значний синергічний ефект розвитку суміжних видів діяльності.

Цілком слушно акцентується увага на тому, що класифікувати елементи

виробничого процесу креативних товарів чи послуг слід з огляду на специфіку креативних індустрій, як економічного феномену. У зв'язку з цим автором запропоноване включити до класифікації такі елементи як «бізнес-процеси», «післяпродажний сервіс» та «3R».

Матеріали дисертаційної роботи Я. В. Левицької підтверджують, що креативні індустрії та/або креативна економіка розглядаються як напрям розвитку підприємництва, малого та середнього бізнесу, а також для збалансованого розвитку України.

На особливу увагу заслуговує запропонований автором у третьому розділі таргетний механізм регіонального розвитку смарт-спеціалізації «креативні індустрії» через етапи процесу створення креативних продуктів, який фокусує усі заходи публічного управління на ключових цілях, що має стати проривним елементом у забезпеченні розвитку суспільства, його добробуту та ефективного використання обмежених ресурсів.

Дисертант належним чином обґрунтовує власне бачення, що формування публічних механізмів розвитку креативних індустрій повинне фокусуватися на зайнятості осіб, капітальними інвестиціями, бізнес-моделях та підприємницькому таланті. Також позитивним є й те, що автор не лише визначає необхідність інфраструктурного забезпечення розвитку креативних індустрій, а й пропонує методичне забезпечення оцінки його ефективності із врахуванням публічних механізмів для розвитку креативних індустрій за ресурсним підходом.

Мета, що сформульована автором та яка логічно віддзеркалює суть дисертаційної роботи полягає в розробленні теоретико-методичних засад формування механізмів розвитку смарт-спеціалізації «креативні індустрії» та практичних рекомендацій визначення ефективності застосування таких механізмів. Завдання, що покликані реалізувати вказану мету роботи, вказують на напрями та можливі гіпотези наукового дослідження. Об'єкт та предмет дослідження сформульовані коректно та узгоджені з метою і завданнями наукового дослідження.

Для реалізації мети і завдань дослідження використовувалася сучасні методи наукових досліджень, зокрема загальнонаукові (аналізу та синтезу, порівняння; систематизації; системно-структурного аналізу; функціонального та логічного аналізу) так й прикладні, зокрема статистичні (кореляційний, багатофакторної регресії та експертних оцінок) специфіка яких визначається тим, що вони формують базис не лише теоретичних, а й прикладних результатів дослідження. Автором зібраний та опрацьований значний масив статистичної інформації, який належним чином проаналізований та знайшов відповідну інтерпретацію для визначення стану розвитку креативних індустрій в Україні.

Дисертаційна робота Я. В. Левицької є науковим дослідженням, у якому системно з наукових позицій опрацьовані методологічні та прикладні проблеми смарт-спеціалізації «креативні індустрії». Ґрунтовність, логічність та достовірність отриманих наукових положень, висновків та рекомендацій підтверджується також оприлюдненням та апробацією результатів дослідження на 5 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях за темою дисертаційного дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна одержаних в дисертаційній роботі результатів дослідження полягає у вирішенні актуальної наукової проблеми в галузі науки публічного управління та адміністрування щодо розробки теоретико-методичних засад формування механізмів розвитку смарт-спеціалізації «креативні індустрії» та практичних рекомендацій визначення ефективності застосування таких механізмів.

Пріоритетами діяльності органів публічної влади має стати збільшення частки креативного підприємництва в всіх секторах економіки і особливо в тих, які визначені як перспективні економічні спеціалізації суб'єктів України, а також поетапне включення креативних індустрій до таких спеціалізацій. Отже здобувачем сформовано новітній напрям науки у сфері публічного управління та адміністрування, який змістовно, послідовно та повно, комплексно

викладено у дисертації. Це дозволило здобувачеві визначити дискусійні й недостатньо опрацьовані аспекти нової концепції регіонального управління – «смарт-спеціалізації» і окреслити новий напрям для власного дослідження – формування механізмів публічного управління для розвитку сфери «креативні індустрії».

Значення результатів для науки і практики

Проведене Я. В. Левицькою дослідження має теоретичне і прикладне значення, а тому застосування запропонованих рекомендацій сприятиме розвитку здійснення публічного управління щодо формування регіональних механізмів розвитку смарт-спеціалізації «креативні індустрії».

Прикладний характер дисертації підтверджується тим, що її окремі пропозиції використовувалися різними суб'єктами публічного управління – Львівською обласною радою (довідка № 1-12/559 від 02.06.2022), Львівською міською радою (довідка №087756 від 03. 06. 2022), Державною інноваційною фінансово-кредитною установою (№11-147/22 від 06.06.2022).

Виходячи із змісту дисертації Я. В. Левицької вона є самостійною завершеною роботою, в якій одержано ряд науково обґрунтованих результатів, що мають значення для розвитку вищої освіти зокрема. Так, отримані результати використовувалися при виконанні науково-дослідних робіт Наукового парку «Львівська політехніка», а також та під час викладання вибіркової дисципліни «Технології розробки стартапів» (для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти усіх спеціальностей та використовуються для впровадження навчальних дисциплін: «Основи трансферу технологій» (для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»), «Досвід ЄС в трансфері технологій: теорія та практика» (для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»).

Повнота висвітлених наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Основні положення дисертаційної роботи опубліковано у 14 наукових працях, із них: 1 розділ у колективній монографії, 1 стаття у науковому періодичному виданні іншої держави, 4 статті у фахових виданнях України, 1 розділ в навчальному посібнику, 2 статті в іншому періодичному виданні України, 5 тез доповідей на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях, наукових семінарах.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Не зважаючи на те, що дисертаційна робота Левицької Яни Вікторівни на тему «Формування регіональних механізмів розвитку смарт-спеціалізації «креативні індустрії»» виконана на достатньо високому теоретико-методологічному рівні, мають місце окремі дискусійні положення, зауваження та побажання:

1. Відсутня оцінка значення креативних індустрій в регіональному розвитку України. Так, можна було визначити саме ті складові креативної економіки та креативного підприємництва, що найбільш є важливими саме для конкретного регіону залежно від його потенціалу та ресурсного забезпечення.

2. Пропозиції автора щодо удосконалення публічного управління смарт-спеціалізацією «креативні індустрії» потребують додаткового вивчення досвіду ЄС, зокрема щодо саме регіонального співробітництва, яке мотивує інноваційні партнерства і кластери об'єднувати зусилля, створюючи інноваційну регіональну екосистему та дослідити можливості імплементації цього досвіду в Україні.

3. Автором в підрозділі 3.2 запропоновано вихідні фактори, що впливають на розвиток «креативних індустрій». Проте не зазначено саме поняття підприємницького таланту, адже він є одним з драйверів креативного підприємництва. А саме міграція талановитих, підприємливих людей може становити загрозу для розвитку конкретного регіону.

4. Робота значно виграла б якби автор детальніше проаналізував сучасний закордонний досвід регіональної побудови/трансформації смарт-

спеціалізації «креативні індустрії» та визначив на цій основі організаційні аспекти реалізації цієї концепції в Україні.

5. Також, на нашу думку, важливим також є формування системи принципів публічної політики у сфері розвитку креативних індустрій та креативного підприємництва, зокрема балансу, екосистемного підходу, інваріантності підтримки, координації, стимулювання зростання інвестицій, наступності та інновацій, локалізації тощо.

Разом з тим, вказані зауваження та побажання не знижують загальної науково-практичної цінності дисертації і не впливають на позитивну оцінку наукового дослідження Я. В. Левицької. Висловлені побажання є дискусійними та спрямовані на активізацію подальших наукових досліджень визначеної проблематики.

Дисертаційна робота Левицької Яни Вікторівни є завершеною науковою працею, та відповідає паспорту заявленої спеціальності та в якій отримані нові науково обгрунтовані результати, що дозволяють комплексно вирішити проблему інтенсивного розвитку регіонів на основі розвитку смарт-спеціалізації «креативні індустрії».

Дисертація відповідає вимогам, встановленим Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44) та Вимогами до оформлення дисертації (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40).

Офіційний опонент:
д. держ.упр., доц.,
професор кафедри публічного управління
та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

ПІДПИС Бурик З. М.

Засвідчую:

Нач. ВК

[Handwritten signature]